

### ***Список використаних джерел***

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР.  
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984\\_011#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text)
4. Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору від 9 липня 1997 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_002#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_002#Text)
5. Алмаші І. М. Конституційне право України : підруч. Ужгород : РІК-У, 2023. 456 с.
6. Савчин М. В. Порівняльне конституційне право : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 328 с.

***Шкурак Анастасія Віталіївна,***

здобувач вищої освіти

навчально-наукового експертно-

криміналістичного інституту

Національної академії

внутрішніх справ

*Науковий керівник:*

завідувач кафедри теорії, історії

та філософії права Національної

академії внутрішніх справ, кандидат

юридичних наук, доцент

***Кривицький Юрій Віталійович***

### **ПОЗИТИВНЕ ПРАВО ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ**

Позитивне право є однією з фундаментальних категорій юридичної науки та важливим елементом функціонування сучасної держави. Воно являє собою систему загальнообов'язкових правових норм, встановлених або санкціонованих державою та забезпечених її примусовою силою. Саме позитивне право формує нормативну основу правопорядку, регулює суспільні відносини, визначає права та обов'язки учасників правового життя і забезпечує стабільність

функціонування держави та суспільства. Актуальність дослідження позитивного права зумовлена сучасними процесами трансформації правової системи України, розвитком демократичної державності, цифровізацією суспільства та посиленням ролі міжнародних правових стандартів. В умовах реформування законодавства та інтеграції України до європейського правового простору особливого значення набувають питання ефективності правового регулювання, забезпечення законності та захисту прав людини.

Термін «позитивне право» походить від латинського слова *positivus*, що означає «встановлений», «закріплений». На відміну від природного права, яке ґрунтується на моральних цінностях та ідеях справедливості, позитивне право створюється державою і діє в межах певної території та конкретного історичного періоду. Його головною ознакою є офіційне закріплення у нормативно-правових актах [1, с. 186–189]. До основних ознак позитивного права належать нормативність, формальна визначеність, системність, загальнообов'язковість та забезпечення державним примусом. Формальна визначеність проявляється у чіткому закріпленні правових норм у законах, кодексах та інших нормативно-правових актах. Системність означає внутрішню узгодженість правових норм і їх функціонування в межах єдиної правової системи. Загальнообов'язковість передбачає необхідність дотримання правових приписів усіма суб'єктами права, а виконання таких приписів гарантується діяльністю судових і правоохоронних органів [2, с. 214–217].

Позитивне право виконує низку важливих функцій у суспільстві. Регулятивна функція полягає у впорядкуванні суспільних відносин шляхом встановлення правил поведінки. Охоронна функція спрямована на захист прав і свобод людини, охорону громадського порядку та встановлення юридичної відповідальності за правопорушення. Водночас право виконує інформаційну та виховну функції, оскільки сприяє формуванню правової культури, правосвідомості та поваги до закону [3, с. 94–97].

Особливого значення проблема позитивного права набуває в контексті сучасного праворозуміння. Як слушно зазначається в юридичній літературі, праворозуміння виступає світоглядним і методологічним фундаментом правової реформи, оскільки саме від розуміння сутності права залежить характер правотворчої та правозастосовної діяльності [6, с. 25–27]. Це свідчить про те, що позитивне право не може розглядатися виключно як формальна система нормативних приписів. Його ефективність значною мірою залежить від відповідності законодавства принципам справедливості, гуманізму та верховенства права. Ідея позитивного

права має глибокі історичні корені. Уже в античний період виникли перші письмові збірники законів, що були обов'язковими для всіх членів суспільства. Значний вплив на розвиток позитивного права справило римське право, зокрема Закони XII таблиць, які стали однією з перших систематизованих форм письмового законодавства. У подальшому концепція позитивного права розвивалася у працях представників юридичного позитивізму, зокрема Джона Остіна та Герберта Харта, які розглядали право як систему офіційно встановлених державою правил поведінки.

Цікавим прикладом значення позитивного права для розвитку державності стала кодифікація законодавства у Франції за часів Наполеона Бонапарта. Прийняття Цивільного кодексу Франції 1804 р., відомого як Кодекс Наполеона, стало важливим етапом у розвитку європейської правової системи. Саме цей акт закріпив принципи рівності громадян перед законом, свободи договору та недоторканності приватної власності. Кодекс Наполеона суттєво вплинув на формування сучасних правових систем багатьох держав світу та став прикладом системного позитивного законодавства, побудованого на принципах формальної визначеності та єдності правового регулювання.

Особливого значення позитивне право набуває в умовах сучасної цифровізації суспільства. Стрімкий розвиток електронного урядування, штучного інтелекту та цифрових сервісів вимагає оперативного оновлення законодавства та вироблення нових правових механізмів регулювання суспільних відносин. Так, поява цифрових документів, електронного судочинства та онлайн-послуг свідчить про здатність позитивного права адаптуватися до сучасних технологічних змін та забезпечувати стабільність правового порядку навіть в умовах швидкого розвитку інформаційного суспільства.

Поряд із позитивним правом важливе місце у юридичній науці посідає концепція природного права, яка виходить із існування невід'ємних прав людини, що не залежать від волі держави. Саме тому у сучасних демократичних державах особливого значення набуває проблема співвідношення позитивного та природного права. Закон повинен не лише формально встановлювати правила поведінки, а й відповідати принципам справедливості, гуманізму та верховенства права [5, с. 52–56].

Отже, позитивне право є необхідною основою функціонування сучасної держави та правопорядку. Воно забезпечує стабільність правової системи, регулює суспільні відносини та виступає гарантією законності. Водночас ефективність позитивного права залежить від його відповідності

принципам справедливості, прав людини та демократичним цінностям. Саме гармонійне поєднання позитивного та природного права створює передумови для розвитку правової держави й утвердження верховенства права.

### *Список використаних джерел*

1. Загальна теорія права : підруч. / М. І. Козюбра, С. П. Погребняк, О. В. Цельєв, Ю. І. Матвєєва / За заг. ред. М. І. Козюбри. Київ : Ваіте, 2015. 392 с.
2. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підруч. Харків : Право, 2019. 520 с.
3. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави : навч. посіб. Вид. 10-те, допов. Львів : Край, 2008. 224 с.
4. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Головатий С. П. Верховенство права : монографія : у 3 кн. Кн. 1 : Верховенство права: від ідеї до доктрини. Київ : Фенікс, 2006. 624 с.
6. Кривицький Ю. В. Праворозуміння як світоглядний і методологічний фундамент правової реформи. *Право і суспільство*. 2017. № 5. Ч. 2. С. 25–30. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis\\_2017\\_5\(2\)\\_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2017_5(2)_8)

***Ящур Павло Олександрович,***

здобувач вищої освіти  
навчально-наукового інституту  
поліцейської діяльності Національної  
академії внутрішніх справ  
*Науковий керівник:*

доцент кафедри теорії, історії  
та філософії права Національної  
академії внутрішніх справ, кандидат  
юридичних наук, доцент  
**Власенко Валерій Павлович**

## **ЕВАКУАЦІЯ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ОБОВ'ЯЗКУ ДЕРЖАВИ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ**

Евакуація цивільного населення в умовах збройної агресії РФ давно перестала бути лише технічним заходом цивільного захисту. Під час воєнного стану вона стала одним із тих рішень, через які держава безпосередньо виконує обов'язок із захисту людини, коли